

ครูช่างศิลปหัตถกรรม ประจำปี 2564

นายเมี้ยน สิงห์ทะเล

อายุ 57 ปี

ประเภทเครื่องดิน (เครื่องปั้นดินเผา)

จังหวัดนครราชสีมา

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ครูเมี้ยน สิงห์ทะเล ผู้คงภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนที่สืบทอดมาตั้งแต่ รุ่นบรรพบุรุษ นับร้อยปี ด้วยความผูกพันกับงานและด้วยความรู้ ภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอดส่งต่อมาจากบิดา มาตั้งแต่วัยเด็ก จึงเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเรื่องงานเครื่องปั้นดินเผาเป็นอย่างดี ประกอบกับการมีทักษะฝีมือที่ล้ำเลิศในการปั้น ซึ่งนอกจากการสร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผาในรูปแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นแล้ว ยังมีความชำนาญและถือเป็นพรสวรรค์การปั้นใช้ประสบการณ์สืบทอด และพัฒนาสร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผารูปสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่น แปลกตา เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มาจนถึงในปัจจุบัน นับเป็นเวลาเกือบ 50 ปี

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

งานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ถือเป็นงานที่สะท้อนเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา มีดินที่มีคุณภาพที่เรารู้จักกันดีในชื่อ “ดินด่านเกวียน” ซึ่งเป็นดินที่ผ่านตะกอนจากแม่น้ำมูล มีแร่เหล็กออกไซด์อยู่มาก ดังนั้นเมื่อนำมาเผาสุกชิ้นงานที่ได้จะมีความหนักเหมือนหิน ซึ่งบรรพบุรุษนำมาสรรสร้างงานเครื่องปั้นดินเผาเป็นภาชนะเครื่องใช้ไม้สอยในครัวเรือนต่าง ๆ

การเตรียมดินก่อนจะนำมาใช้ปั้นนั้น ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในภูมิปัญญาโบราณ โดยในอดีตคนโบราณจะ “เหยียบดินด้วยเท้า คล้ำด้วยมือ” ถือเป็นคำติดปากของคนด่านเกวียน ที่สะท้อนถึงทักษะภูมิปัญญาในขั้นตอนการเตรียมดินเพื่อปั้นเป็นเครื่องปั้นดินเผา ที่ครูเมี้ยน ยังคงยึดถือปฏิบัติมาจนถึงในปัจจุบัน

ทักษะฝีมือเชิงช่างในการปั้นขึ้นรูปของครุเมียน ที่สำคัญคือ การปั้นตามความคิด และจินตนาการก่อเกิดเป็นความงามทั้งด้านรูปทรง สัดส่วน และรายละเอียด โดยผลงานปั้นที่สะท้อนฝีมือที่ถูกกล่าวขวัญถึงอย่างมาก คือ การปั้นนกกอก ที่ปั้นขึ้นรูปตัวให้ได้รูปร่างที่มีขนาดและสัดส่วนสมดุลกัน และการตกแต่งส่วนประกอบทั้งในส่วนของคน ตา และปาก โดยอาศัยความชำนาญและฝีมือที่เป็นเลิศจนได้รูปปั้นนกกอกที่ดูเหมือนมีชีวิต

ภูมิปัญญาที่สำคัญอีกประการหนึ่งอันสะท้อนทักษะเชิงช่างคือ การเผา ที่ครูเมี้ยน ยังคงภูมิปัญญาการใช้เตาเผาแบบดั้งเดิม ใช้เตาเผาที่ก่อด้วยอิฐ และใช้ความชำนาญและประสบการณ์ในการดูไฟขณะเข้าเตาเผา ถือเป็นภูมิปัญญาการสร้างงานเครื่องปั้นดินเผาที่ถูกถ่ายทอดมาแต่รุ่นบรรพบุรุษ ที่ยังคงรักษาไว้จนถึงในปัจจุบัน

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

ผลงานอันโดดเด่นที่สะท้อนทักษะฝีมือการสร้างสรรค์ของ ครูเมี้ยน สิงห์ทะเล คือ “เครื่องปั้นดินเผารูปนกฮูก” ที่สร้างสรรค์เป็นนกฮูกรูปแบบต่าง ๆ ฝีมือการปั้นนกฮูก จะใส่ใจรายละเอียดในทุกสัดส่วนของนกฮูกในทุกชั้นตอนได้เป็นอย่างดี รูปหน้า ปาก ตา มีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใครหากนำนกฮูกมาวางเรียงกันจะรู้ได้ทันทีว่าตัวไหนเป็นฝีมือของครูเมี้ยน ด้วยสัดส่วนของใบหน้า ดวงตา และปาก มีความสวยงามสะดุดตา และการปั้นเส้นขนที่ให้ความละเอียดสวยงาม

การสร้างงานเครื่องปั้นดินเผาของครูเมี้ยน มี 2 ประเภทคือ การเผาแดง และการเผาดำ การเผาแดงคือเผาจนชิ้นงานเป็นสีแดง ด้วยความร้อนประมาณ 800 องศาเซลเซียส และการเผาดำ ที่เรียกอีกชื่อว่าการเผาแกร่ง คือเนื้อที่ได้หลังการเผาจะแกร่งดั่งหิน ด้วยความร้อนที่อุณหภูมิสูงราว 1,200-1,300 องศาเซลเซียส ให้เสน่ห์ที่แตกต่างกันตามรสนิยมความชอบของผู้ชื่นชมผลงาน จนกลายเป็นนกฮูกเครื่องปั้นดินเผาที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้ราวกับมีชีวิต จนได้ชื่อว่าเป็นผู้มีชื่อเสียงในการปั้นรูปนกฮูก ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในอำเภอด่านเกวียน ผลงานเครื่องปั้นดินเผารูปนกฮูก ฝีมือครูเมี้ยน ถือได้ว่าเป็นผลงานเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ที่พลิกโฉมเครื่องปั้นดินเผาอำเภอด่านเกวียนจากรูปแบบดั้งเดิมสู่ผลงานสร้างสรรค์เพื่อการตกแต่งที่สะท้อนความเป็นธรรมชาติได้อย่างน่าประทับใจ

การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ หรือต่อยอดผลงานด้วยแนวคิดใหม่ ๆ

แต่เดิมแล้วงานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนเป็นเพียงแค่งาน โถ่ง อ่าง กระถาง ครก ที่ปัจจุบันไม่สามารถสร้างมูลค่าได้เช่นดังอดีต หากไม่มีการคิดค้นสร้างสรรค์นำดินด่านเกวียนมาสร้างเป็นผลงานรูปแบบใหม่ ๆ แล้ว งานเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนคงจะสูญหายไปตามกาลเวลา วันนี้ครูเมี้ยนได้นำงานเครื่องปั้นดินเผามาสร้างสรรค์เป็นผลงานประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ ที่พร้อมจะสร้างคุณค่าให้กับงานเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบันให้สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และนอกเหนือจากปั้นเป็นนกชุก แล้ว ครูเมี้ยนยังมีการสร้างสรรค์เป็นรูปนกเงือก ที่ให้รูปลักษณะที่สวยงามไม่แพ้กันอีกด้วย

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

ในวันนี้ ครูเมี้ยน ยังคงมุ่งมั่นพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานเครื่องปั้นดินเผาต่อ ยอด ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษปรับประยุกต์ชิ้นงานรูปแบบดั้งเดิม ให้เป็นเครื่องตกแต่ง ที่สามารถเข้ากันกับ นกฮูกได้อย่างลงตัว พร้อมกับถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่สนใจ ได้เข้ามาเรียนรู้ ศึกษา อย่างต่อเนื่อง หวังให้คนรุ่นใหม่ๆ ได้ซึมซับงานเครื่องปั้น ดินเผา อันเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวด่านเกวียนที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

"งานเครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน
มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นมรดกทาง
ภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจวบจนปัจจุบัน
และจะสืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ
อย่างไม่มีที่สิ้นสุดราบนานเท่านั้น "

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

- รางวัลสุดยอดภูมิปัญญา จากกรมพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ.2559
- รางวัลทายาทช่างศิลปหัตถกรรม โดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2561
- รางวัลคนดีศรีโคราช จากวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2561

องค์ประกอบประวัติบุคคล

ที่อยู่ : 104 หมู่7 ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190

โทรศัพท์ : 087-2546791